

VILÁGOS SÁG

Kolozsvár
1946 május 2

Szerkesztőbizottság: BENEDEK MARCELL, KACSÓ SÁNDOR, KÓS KÁROLY
Felelős szerkesztő: BALOGH EDGÁR

Csütörtök
III. évfolyam, 97. szám

Szakadatlan erővel és bizonyossággal

Irla: KACSÓ SÁNDOR

Május 1 ma a világ dolgozóinak diadalmos harci napja!

De nem mint ilyen lépett be a történelmi dátumok közé. Hosszu folyamat eredménye ez s erre a folyamatra — s éppen most — hasznos dolog figyelni szemmel visszatértenj. Utbagyazás és figyelmeztetés van benne. Különösen azok számára, akik a történelem előre sodró erejét nem akarják tudatukba befogadni s idejeikkel érezélni.

A történelmi tegnapi még nem volt diadalmos harci nap május 1. Küzdelmes harci nap volt, amelyben fegyvertelenek vére folyt a fegyveresekkel szemben, de amelyben a fegyvertelenek ereje még sem tört meg, mert vajami olyasmért küzdöttek, ami a jövő történelmének alakítására volt hivatott. A történelmi tegnapi még nem volt a „világ dolgozóinak” küzdelmes harci napja. A világ ipari munkásságának volt a harci napja csak. Egy új társadalmi rétegnek, amelyet a történelem alkotott meg s fejlesztett egyre inkább arra a jelentőségre, hogy formáló, alakító és előre lendítő lehessen a többi társadalmi erők mellett, sőt ezek ellenére. Es még egy nappal előbbre a történelemben: nem volt a világ ipari munkásságának a küzdelmes harci napja sem. Tavasz örömmünnepe volt csak, virágüzéres leánykákjal és daloló ifjakkal. Kétségtelenül ez volt mind között a legköltőibb, a legkívánatosabb. De már nem volt, nem lehetett olyan igaz, mint a teljesen kifészetbe ültöztetett ókorban. A leánykák nem ültözhetek mind virágüzérbe s az ifjak nem daloltak mind. Azon a bizonyos május 1-én, amelyen 1531-ben felszánták az első munkástüntetés az olaszországi Lucca városában, a selyemfonó leányok és ifjak, asszonyok és férfiak a jobb bérért és jobb munkafeltételekért — nem énekeltek, hanem kiáltottak.

Első volt, tehát egyedül az ojasz selyemfonók akkori május elsejei tüntetése. Franciaországban, Németországban, Angliában nem tudták rója semmit az ottani munkások. Lehet, hogy amikor nagykesőn hírt vették, nem is sokat törődtek vele. Lucca selyemfonói sem tudták, hogy tüntetésük a történelem első figyelmeztető lélekzése volt, ömledatlan megnyilatkozása, első csatába szökkenése annak a történelmi erőnek, amely elindult a maga útján, hogy új társadalmi erőt dobjon a küzdelembe s megkezdje az előkészítést az emberi történelem átalakításának.

Lucca selyemfonói nem adtak példát s nem teremtettek iskolát a bérharc terén. S a selyemfonódiak tulajdonosai sem azért léptek fel ellenük keményen, hogy példát mutassanak más munkálatóknak a bérmozgalmak lejtőjére. Nem a szervezetség dolgozott meg, hanem a történelmi ösztön. A következő századokban is egymástól függetlenül robbantak ki a bérmozgalmi sztrájkok s amin, az elnyomott és kizsákmányolt munkásság egymástól távoljese csoportjai nemigen tudtak egymás elkeseredett harci módszereiről, ugyanugy a munkálatóik sem egymástól vették a példát, amikor ötlek hatásmúlkal s fegyverrel, búrönnel, akasztással toroltak meg minden vagyonosodásuk s befolyásuk elleni kísérletet. Az egymástól függetlenül jelentkező s mégis lényegükben azonos bérmozgalmak, vajamint a lejtőre mindenütt azonos formában jelentkező megtorlások azonban már világosan mutatják, hogy nem elszórt jelenségek-ről volt szó, hanem az emberi történelemnek egy olyan új hullámveréséről, amely immár kiküszöbölhetetlen ereje a történelmi fejlődésnek.

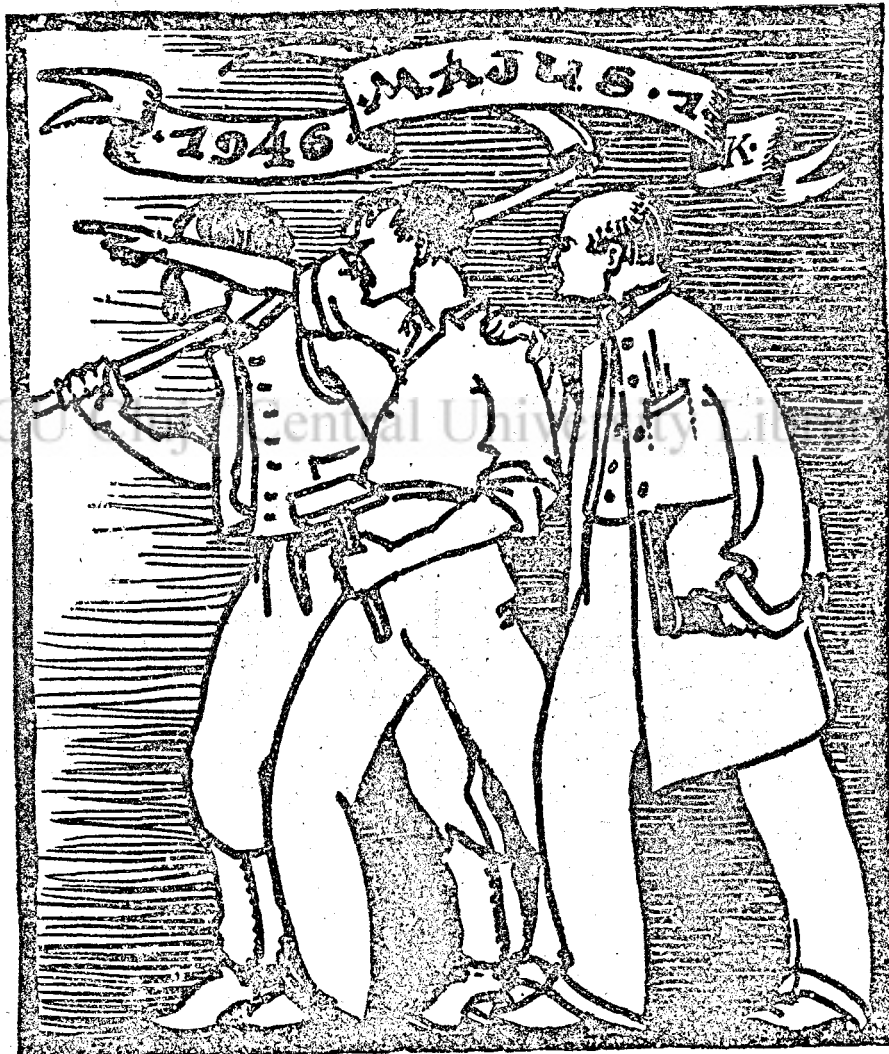
S a következő fejlődési folyamat valóban nem is maradt el. A francia forradalom szétzúzta az addigi királyeszedett hűbéres társadalmi kereteket s az így keletkezett szabadabb polgári társadalmi rendben az iparodás első iramával együtt teljesedett ki, egyre komolyabb társadalmi és politikai erő tényezővé, a munkásság mozgalom is. Most már megszervezett munkabeszúntésekkel, bérmozgalmakkal jelzik az ipari munkásságunk, mint új társadalmi osztályunk a harci készületét s felkészültségét. Még ezek a mozgalmak is különbözően robbantak ki a nagyobb országokban, de — már tudnak egy-egy országban, angol és német munkás-

már figyelni, hogy mi történik Amerikában. Az 1886 május elsején kitört csikágói sztrájk már a világ egész munkásságának érzelmi viharzását váltotta ki s amikor két év múlva az amerikai munkásság kongresszusa kimondja — a csikágói sztrájk emlékére — május elsejének minden évben való megünneplését, az egész világ munkássága érzé a magáénak, a maga harci napjának ezt a napot. S a következő évben, a párisi kongresszuson, amelyen már a világ minden számbavehető nemzetének munkássága képviselteti magát, megszűleik a munkásság megszervezett nemzetközi összefogása s megszűleik az új jeles, amely már nem is törekvést jelent, hanem a meg-

történeti érzelmi és szervezeti összefonódottság szentesítését: Világ proletárijal egyesüljétek!

A folyamat befejeződött. A Lucca-i csira világtörténelmi erővé terebélyesedett, amely a nemzeti elkülönülések fölé emelt új eszményt az emberiségnek s a nemzetközi válások mellé állította a szociális megigazulás és igazságtevés örök humanista parancsát, amely egyébként parancsa volna minden keresztény vallásnak is.

A munkásság világszervezetség ki-tejesedése azonban még nem a teljes tartalma az új történelmi szellemiségnek. Az új társadalmi osztály világtörténelmi erővé való fejemelkedése s e fejlődés minden fon-

Franco Hitlerrel kötött titkos szerződését hozták nyilvánosságra Moszkvában

MOSZKVA. — (Rador) A szovjet kémelhárítószolgálat által most egy éve a berlini csata során talált okmányok egy részét nyilvánosságra hozták. Ezekből kiderült, hogy Franco még 1943 februárjában megállapodást kötött Hitlerrel, mely szerint — abban az esetben, ha a szövetségesek partraszálltak volna az Ibériai félszigeten, vagy Spanyolországban — Franco a tengely o'dáján harcba lépett volna.

Newyorki jelentések szerint egyébként a Biztonsági Tanács elfogadta azt az ausztráliai indítványt, hogy küldjenek ki bizottságot a spanyol kérdés megvizsgálására. Ennek Oscar Lange lengyel lakúldötti javaslatára május 31-ig kell jelentést tennie a tanács tagjainak. Az öttagú albizottságban Ausztrália, Brazília, Kína, Franciaország és Lengyelország képviselői foglalnak helyet.

A spanyol kérdéssel foglalkozik a „Newyork Post” című nap. A cikkjéről szerint az amerikai és angol külpolitikai Spanyolországgal szemben tanúsított magatartása egyáltalán nem meggyőző.

A newyorki egyetem diákjai — egyidejű jelentések szerint — feliratot intéztek az amerikai külügyminisztériumhoz, melyben a Spanyolországgal szembeni külpolitika megváltoztatását kérik.

A Dodekanesz-sziget csoport sorsáról tárgyalt a küügyminiszteri konferencia

PÁRIS. — (Rador). Amikor Byrnes, Bidault és Bevin kijelentették, hogy a Dodekanesz-sziget csoportot Görögországnak kell itélni, Molotov hangoztatta, hogy a tárgyalások folyamán később fogja kifejezni nézeteit. Így a kérdés rész-

Augusztus elsejéig elhalasztották a magyar állampolgárok személyi okmányokkal való ellátását

BUKAREST. — A Magyar Népi Szövetség bukaresti jogügyi irodájának telefonjelentése: Teohari Georgescu belügyminiszter személyes közlése szerint ma kedden reggel kiküldte azt az utasítást, amely szerint a magyar állampolgároknak személyi okmányokkal való ellátását augusztus elsejéig elhalasztották. Közben egy bizottság fogja a kérdést tanulmányozni. Mindenki megrövidítést nyugodtan a helyén. A keddi déli bukaresti lapok közölték a vonatkozó rendeletet.

tosabb mozzamata tovább fejlesztette a szabadság-eszmét is. A szocialista mozgalom a demokráciáért folyó küzdelem élharcosa lett. Lökőerőt kölcsönözött a nemzeti szabadságmozgalmaknak s ezeken keresztül is gazdagítani tudta a demokrácia eszméit és erkölcsi tartalmát újabb és újabb olyan elemekkel, amelyek vajóban az egész emberiséget tudták előbbre lendíteni a nemesebb élet-eszmény felé. A francia forradalom megkopott jeleszavainak friss tartalmat adott. Az egyenlőség fogalmát a munkához való jog egyenlőségére tisztította vissza, a szabadság fogalmából pedig kiküszöbölte a hársóló szabadsverseny szabadságát. Megnemcsitotta a testvériség fogalmát is. Abban a pillanatban, amikor mozgalmát nemzetközivé tudta tenni, szükségszerűen kellett kiterjesztenie a testvériség meleg érzését és politikai parancsát minden nemzet dolgozóira. A demokrácia korszerűsített, fejlődő tartalma azonban még ezzel sem vájhatott teljes értékűvé. Amikor a szocialista munkásszaty a történelmi fejlődés előreléptő sodra révén az egyes nemzetek vezető társadalmi rétegévé vájlik, hordoznia kell e nemzetek további sorsának, történelmének feladatát is. Ugyanakkor azonban új szelkemet is kell üntenie a történelmi fejlődésbe, mert nem tévedhet vissza arra a régi utra, amelyen az egyes nemzetek urajni vágya a dolgozó tömegek teagernyi véraldozata árán élte ki magát. Szükségszerűen teljesebbé teszi tehát a demokrácia tartalmát a nemzetek közötti béke és testvériség s az ennek alapját képező nemzetek és nemzetiségek közötti teljes jogegyenlőség parancsával.

Ime: ez a hajadó demokrácia eszméi tartalma. Ezért küzd ma a munkásszaty s már nem is a maga osztályharcos alapzatán csak, hanem vajóban az összes dolgozó rétegek nemzeti s egyben nemzetközi összefogása erejével, hiszen az új tartalommal bővíjt demokratikus rendszer eszménye egyként öleli az ipari munkásságot, a földművelő rétegeket és a szellemi munkájukból élő értelmiségieket.

Ejérkezett-e már a teljes kibontakozáshoz ez a történelmi fejlődés? Bizonyára nem! Május 1 ma már a világ dolgozóinak diadalmos harci napja, de még nem a teljes diadala. A küzdelem még tart. De végső kimenetelére nem kétséges. A munkás demokráciának hatalmas megszervezett állama van már a Szovjetunióban s az új történelmi szellemiség teljes győzelméért folytatott harc már nem fegyvertelenek harca a fegyverek ellen, hanem e fegyvertelenek elszánt építő akarata s ereje annak az új történelmi korszaknak a megteremtésére, amely először 1531-ben Lucca-ban jelezte érkezését, s amely felé azóta szakadatlan erővel és bizonyossággal sodorta az emberiséget a világtörténelmi fejlődés parancsa.

leteinek letárgyalására később kerül sor. Byrnes a konferencia ötórás ülése után nyilatkozott a sajtónak a 25 évre tervezett szerződés fogalmazványáról, melyet Németország új fegyverkezésének kiküszöbölésére készített. Négyhatalmi bizottság ellenőrizni a terv keresztülvitelét.

De Gasperi olasz miniszterelnök és külügyminiszter táviratban léte a külügyminiszternek értekezéssel, hogy Olaszországban a hallathatóság, amikor az általa fizetendő jövételéről leane szó,

JOGI TÁJÉKOZTATÓ

A lakbérleti törvényjavaslat

a napokban jelenik meg. Meghosszabbítja az összes írott vagy szóbeli bér- és albérleti szerződéseket még 2 évre. A bér az 1945-46. évi törvényes bér kétszerese a köz- és magántisztviselők, nyugdíjasok, írók, művészek és újságírók részére; ötszöröse a kereskedők és iparosok esetében és minden más esetben a háromszoros. Az 1945-46. évben 1.500.000 lejnél nagyobb jövedelem alapján megadóztatott, kollektív szerződésben nem szereplő magántisztviselők, önálló kézműiparosok és szabadfoglalkozásúak bére hatszoros, a kereskedők és iparosoké tizszeres. Vanak más magasabb bérkategóriák is.

A még ezután befejezendő épületek legmagasabb bére az ingatlan értéke után számított törvényes kamat.

A javaslat rendezi a bérlői által fizetendő melékdíjakat és azoknak elosztását. A hat lakosztálynál nagyobb épületekben az összlakók a törvény erejénél fogva egy egyesületet alkotnak s ez intézi a közös ügyeket, a díjak elosztását, a javításokat, véget vetve a háztulajdonos sokszor lehetetlen helyzetének.

Az albérletet megengedi a javaslat. Az albérleti összeg fele, butorozott szoba esetén negyede a háztulajdonost illeti.

Kilakoltatás általában csak felajánlott vagy meglevő más lakásba költöztetés esetén rendelhető el.

A felmondás és bérmegállapodás körüli visszaéléseket, beleértve az albérlet hamis bevallását a szabotázs-törvény szerinti eljárással igen súlyos, egy éven felüli elzárással bünteti s nem engedi meg a büntetés felfüggesztésének alkalmazását.

Remélhetőleg az új lakbérleti törvény most már megszünteti azt a bizonytalanságot, amely a gyakorlatban eddig fennállott abban a kérdésben, hogy lakásügyekben melyik hatóság illetékes dönteni.

A kolozsvári zsidóság gyásznapja

„Május 3-át, a gettóba való szállítás első napjának évfordulóját Kolozsvár életben lévő zsidósága a gettóba való deportálást és tömegesen kivégzett testvérei emlékének szenteli. Ezen a szomorú napon böjtöl, munkaszünettel, a műhelyek és üzletek bezárásával, a gettó helyére néma csendben való kivonulással, gyászbeszédekkel és istentisztelettel adózunk mártírjaink, családtagjaink, rokonaink és testvéreink emlékének, akiket a fasiszta szörnyetegek milliószámra végeztek ki.

Aldozunk hőseink emlékének is, akik a fasiszta rém megsemmisítéséért, illetve a demokrácia győzelméért vívott hosszú és nehéz harcokban estek el. Hívet teszünk a mártírok és hősök életével oly drágán megfizetett kincsnek, a demokráciának megőrzésére, a fasiszta büntösknek büneik arányában való megbüntetésére és a fajgyűlölet teljes kiirtására, hogy végre megvalósulhasson a népek szabadsága, egyenlősége és testvérisége.

Meggyőződésünk, hogy a Zsidó Népközlöny egyetlen tagja sem fog hiányozni az Eötvös-utca 12 alatt lévő iskola udvarán május 3-án, pénteken reggel 7 órakor kezdődő kivonulásról és gyászünnepélyről, amelyet kedvezőtlen időjárás esetén is megtartunk.

A ZSIDÓ NÉPKÖZLÖNY Vezetősége

Használt ruhákért és kabátokért a legmagasabb árat fizeti

az **„INTIM“** Szentgyörgy-utca 6.

Foto HORVÁTH műterme

Kolozsvár, Nicolai-utca 4.

Eladó malom Háromszéken

Elsőrendű befektetés. Mellette nagy gyümölcsösökkel, földdel, timársággal, nagy vidékkel. Felkeresés, esetleg az egész eladó. Ajánlatokat „Nagyhasznu valórizáció” jellegre a kiadóhivatalban.

Kurkó Gyárfás a magyar és román demokrácia együttműködését méltatta Szatmárnémetiben és Nagybányán

Balogh Edgár Csikszeredán a Székelyföld népi fellendüléséről beszélt

CSIKSZEREDA. — (Küldött munkatársunk telefonjelentése). Vasárnap délelőtt Balogh Edgár, a MNSz alelnöke, a Székelyföld gazdasági és kulturális fellendítéséről beszélt a csikszeredai magyarság gyűlésén. A szónok ismertette a MNSz demokratikus nemzeti harcait a sérelmek kiküszöböléséért a népek egyenjogúsága szellemében.

MÁRAMAROSSZIGET. — (Küldött munkatársunk telefonjelentése). Kurkó Gyárfás, a Magyar Népi Szövetség országos elnöke vasárnap délelőtt nagy közgyűlésen vett részt Szatmárnémetiben, majd gépkocsin Nagybányára hajtatott, ahol szintén beszédet intézett a magyar lakossághoz. Mindkét nagygyűlést a kolozsvári Szentgyörgyi-színház művészeinek kulturálnepélye előzte meg.

Szatmárnémetiben az országos elnök hosszú beszéd után jutott csak szóhoz s a magyar és román demokrácia együttműködésének kölcsönös ösztönözésével és önbizalommal való megerősítését méltatta. A békeelőkészítéssel kapcsolatban Kurkó Gyárfás bizakodását fejezte ki a szövetséges hatalmak iránt, leszegedvén, hogy az igazi béke nem ismerhet kisebbségeket, csak egyenlőjogi és testvériesen összefogó népeket.

A Nagybányán megismételt beszéd után Kurkó Gyárfás Máramarosszigetre látogatott át, ahol a helybeli kérdéseket tanulmányozta.

Az anyagellátás újjászervezését, új ipartörvényt és az iparos nyugdíjpénztárt sürgette meg a kisiparosok erdélyi és bánági tartományi értekezletén

KOLOZSVÁR. — A kisiparosok erdélyi és bánági tartományi értekezletén az egyes és közvetett adókra vonatkozó határozati javaslat elfogadása után hétfőn délelőtt a kisipart igen közelről érintő anyagbeszerzést és anyagellátást vitatták meg.

Az előadó Susman Ioan arra mutatott rá, hogy a különböző országos elosztó szervek mostoha bánásmódja következtében a kisipar a spekuláció áldozatává lett, mert hivatalos áron nem jut hozzá nyersanyaghoz és félkész áruhoz. Kérte a nyersanyagelosztás újjászervezését, de addig is, amíg ez megtörténik, a kisiparosság ama óhajának adott kifejezést, hogy a különböző elosztó hivatalokban a kisiparosság is képviseltesse magát.

A szövetkezetek ügyének előadója, Csákyovszki Károly, az érvényben lévő szövetkezeti törvény igazságtalanságaira mutatott rá, majd határozati javaslatában annak a kívánságának adott kifejezést, hogy az új szövetkezeti törvényt előkészítő bizottságba az erdélyi kisiparosság szövetkezeti vezetőit is vonják be. Állami és INCOOP-támogatást kért a kisiparosok szövetkezetei számára.

Az ipartörvény, iparigazolványok becserélése és a kisiparos kapurák ügyének előadója Bennik Ferenc dr. volt. Az előadó új ipartörvényt kért, a munkakamrák megszüntetését és a tanoncok szerződésének ügyének rendezését kívánta. Végül az iparosság arra az óhajára mutatott rá, hogy a munkaügyi minisztériumban kisiparos államtitkárságot létesítsenek. A jelenlévő Chirila Ion dr. iparügyi államtitkár a legmesszebbmenő támogatásáról biztosította a kisiparosokat.

A betegsegélyző ügyének előadója, Fodoran Pál, a betegsegélyző önrendelkezési jogának visszaállítását sürgette, szabad orvosválasztás bevezetését és a kisiparosok nyugdíjkérdésének megnyugtató rendezése érdekében a kisiparos nyugdíjpénztár felállítását kérte.

A kisiparos szervezeti kérdések előadója, Weintraub József, határozati javaslatában a kisiparosság és a munkások szakszervezeteinek együttműködését, valamint a Grcza-kormány támogatásának szükségességét hangsúlyozta. Rámutatott a kisiparos egység jelentőségére.

A kisiparosok tartományi értekezlete véghatározatot fogadott el, amelyet következő számunkban közlünk.

— Feleséa, adi kardot, puskát,
A falon látok egy poloskát!
— Nem hall kard, sem busko
A „PLOTOK” mindet kiírta!

Figyelem!
INTIM régiségüzlet
Szentgyörgy-utca 6 szám
vesz, elad és bizományba elfogad antik, arany, ezüst és mindenféle értéktárgyakat, perzsaszőnyegét.

Butor, szőnyeg, írógép
és egyéb értéktárgyak vétele és eladása.
„UNICOM”
Kossuth Lajos-utca 20. Telef. 508.

Pénzt akar?
Főlöszleges értéktárgyaiért leg-többet fizetek. Butor, szőnyeg, írógép vétele és eladása.
„UNICOM”
Kossuth Lajos-utca 20. Telef. 508.

1916 május 4-én este 8 órakor a NEW-YORK összes termeiben
a Kolozsvári Bolyai Egyetem Atlétikai Club
táncestélya
a „Kolozsvári Vidám Diákok” közreműködésével. Konferál: Fekete Sándor. Halász Lajcsi és tánczenekara.

FIGYELEM!
A 1105-ös századbeli munkaszolgálatosok
Május 4-én, szombaton este 8 órakor bajtársi összejövetelt tart
a Concordia étterem
(Szentgyörgy-utca 31) összes helyiségeiben.
Azok a bajtársuk, akik elhelyezésre igényt tartanak, jelentkezzenek Wolff Zoltánnál Kolozsvár, Mária királyné-utca 23 szám alatt.

MÁJUS ELSEJE TÖRTÉNETE

A világ majdnem minden sarkában az évben szabadon ünnepezték meg a munka emberei Május Elsőjét.
Kioszu, kiemelkedő ut vezetett el a világra és ez az utat szerte a világon mindenütt a szabadságukért és jobb, becsületesebb megélhetésükért küzdő munkások tízezrei nek vére festette pirosra.

A XIX. század volt az, amely a nagy francia forradalom által felszabadított lemegek munkáján felépítette a nagyipart. A nagyipar növekedése természetszerűleg a világon mindenütt magával hozta az ipari munkások számának növekedését is. A sztrámban, erőben gyarapodó munkások egyre nagyobb erővel küzdtek azért, hogy a munkáján épülő nagyipar használatát megfelelő módon részesedjék. Természetesen ezek a munkáskövetelések ott nyertek legelőször erőteljes hangot, ahol az ipar a legerősebb, ahol az ipar létszáma a legnagyobb volt. Az Amerikai Egyesült Államok szakszervezeteinek 1881-es kongresszusán követelték először a nyolcórás munkanapot és két évvel később, 1886 május 1-én az egész amerikai munkásság sztrájkot hirdetett. Egyedül Csúszgában 600.000 munkás állott sztrájkba. A munkaadók és a nagyspekulánsok rendőrségre bocsátották a jogalért küzdő amerikai tömegbe és azon a földön, amelyet Lincoln Ábrahám még a szabadság és az egyenlőség földjének hirdetett — patakokban folyt a munkásszér.

Egy esztendőre a gyáratáros emlektől esküvő Május Elseje után ült össze Párizsban a világ összes dolgozóinak kongresszusa. Ez a kongresszus már új, a régi eljárással szemben, öntudatlan és politikai elképzelésekkel különböző munkásságot képviselt. Ez a munkásság már meghirdette az elethalharcot a létszámmányók ellen, ez a munkásság már tudta azt, hogy létszámmányó gazdálk az ő munkájuk többletértékén gazdagodnak és tudták azt is, hogy a nemzetközi nagytöke létszámmányói hálfatáival szemben csak nemzetközi összefogással kereshet győzelmet. A párisi kongresszuson annak az embernek a neve és tanítványa hirdetőnyozta a május 1. nemzetközi ünneppé váló kinyilvánítását, aki először mondotta ki a jelszót: „Világ proletárjai egyesüljenek!”

Paul Lafargue, Marx Károly tanítványa volt ez. A párisi kongresszus határozatát 1890 május 1-én hajlotta végre először a világ munkássága. London, Páris, Berlijn, Bécs és Budapest munkásságának tízezer vonulnak fel az első Május Elseje megünneplésére.

A kilencvenes évek békehangulatára azonban bejött a háborús készülődés fegyverzaja. A legfejlettebb ipari országok a népi-imperializmusba sodorták az a létszámmányó csoport, amely a maga hasznára, a maga profittja emelésére új piacokat, új nyersanyagforrásokat akart megkaparintani. A munkások szabadságukért folytatott harcát elnyomta az 1914-18-as imperialista vérfürdő. Az első világháború után a május elsejéket vérből-vasból folytatta a nagyspekulánsok és a nagybirtoosok érdekelt képviselő rendszer. Ugyanakkor egy országban, ahol a Május Elsejét eddig sola szabadon nem ünnepeztették, ahol az elnyomás a legrettenetesebb volt, ahol eddig a munkások a legembertelenebb módon zsákmányolták ki — győzedelmesen emelkedett a magasha a május elsejéket vértől szentelt zászaja: a vörös lobogó.

A Szovjetunióban a győzedelmes dolgozók és a nemzeti elnyomásból végzetesen felszabadult több mint száz nemzetiség május elsejét szőta is úgy ünnepli, mint a népek és a dolgozók legszentebb szabadságünnepe, amikor a munka emberei szívesen emlékeztek arra, hogy mi tettek az ország s népi jólétének előmozdításáért. A legsötétebb imperializmus, a hitleri rablás alatt szenvedő országokban Május Elseje a hitlerizmus ellen küzdő erők harc napjává szőszült. A felszabadulás óta pedig Május Elseje a népek szabad harc ünnepe a tartós békéért, a demokrácia megszilárdulásáért és az újáépítésért a győzelemért és háborút szőta reakció teljes megsemmisítéséért. (6. 1.)

Gyógyfürdő beváltók figyelmeibe!
Ezton hívja fel az Erdélyrészi Hanga Központ minden gyógyfürdőny beváltó figyelmét, hogy gyógyfürdőny nagykereskedőt működésél újól megkezdte.
Az érdeklődők részletes felvilágosításért forduljanak a Marosvásárhelyi Hanga Központhoz. Fgyidőben kerük közölni a gyűjtőbő száraz bodzavirág mennyiségét. A beváltóknak garancia ellenében penzellátásról felelősséget.
Hanga Központ Marosvásárhely, Sándor J.-utca 8.

A hitleri barbárság az új társadalmat építő szovjet népek erején tört meg

Írta: BÁNYAI LÁSZLÓ

A német nagyipart már a múlt század végén nagyarányú és gyors fejlődése és néhány iparmágnás, megőrésbank kezében való összpontosulása jellemezte. Ez a tőkés nagyipar, terjeszkedésében, nyersanyagban gazdag gyarmatokra és áruít felvevő világpiacokra vágyott. Tőrekvéseit alátámasztották a katonai babérokra vágyó udvari és tábornoki körök. Így alakult ki a válságait rablővállalkozással levezető német tőkésrendszer szüleménye, a kardcsörtető Vilmos-császári imperializmus.

Az összejöttülő különböző imperialista érdekek szikrája kirobantotta az első világháborút. A katonai fölényében bízó Németország gyors győzelemre számított. Ez azonban nem következett be, s mivel sem közszükségleti cikkekben, sem a hadviseléshez szükséges nyersanyagokban nem rendelkezett megfelelő tartalékokkal, szövetségeseivel, Ausztria-Magyarországgal együtt, már a háború második évében fulladozni kezdett. A nép elégedetlensége mind nagyobb méreteket öltött a pusztulást és éhezést hozó háborús kormányzat ellen s a front összeomlása után 1918 őszén forradalom tört ki, mely elkergette a császárt és kormányát.

Ugyanezt tette az orosz nép is, de már másfél évvel azelőtt, 1917 februárjában. Csakhogy az orosz munkások, akik a demokratikus népjogok éharcosai voltak, még ugyanazon év októberében újabb nagy lépést tesznek előre: megdöntik a cárizmus után a tőkés-imperialista kizsákmányoló rendszert is és hozzáfognak a szocialista rendszer felépítéséhez.

A német forradalom ezzel szemben feleredmény maradt. A német imperialistáknak sikerült a munkásság sorait megbontani, az egység hiányát saját javukra fordítani és a forradalom tüzeit hamvába fojtani. Ettől fogva az új háborút szító körök tér-foglalása újra biztosítva volt.

Ekkor keletkezett a hadsereg titkos ügynökének, Hitlernek vezetése alatt a „nemzetiszocialista német munkáspárt”, amely kezdetűl fogva a legharcsolóbb, legelvetemültebb német pézfejdelmek zsoldoscsapata volt. Már az 1920-as évek elején fegyveres bandákat, úgynevezett rohamcsapatokat szervez a német társadalom sötét elemiből, amelyekkel az évszázados multi német munkásszervezetek összejöveteleit támadja.

A hitleri párt első anyagi támogatói a háborúra éhes nehézipar mágnásai, mint Krupp, Thiessen s a nemzetközi nagytőke kalandorai, mint az orosz petróleumra éhes Sir Basil Zaharoff és a kalandor gyufakirály, Kreuger. Sőt egyidőben Hitler pártkasszája számára megnyitott az első világháborúban győztes nyugati hatalmak titkos alapjai is.

Hitler a német munkások nevében beszélt, de nem az őket kizsákmányoló rétegek ellen hirdet harcot, hanem, a népbolondítók régi receptjét követve, a zsidók ellen. Szerinte a fajnémet tőkés akkor is építő munkát végez, amikor letör a munkások bérköveteléseit. Hitler a zsidóellenes uszítással a dolgozó tömegek egységes harcát akarta megbontani és fajgyűlöletbe fojtani.

Hitler elsősorban azokra a kisemberekre vetette ki a hálóját, akiket széthúzásuk, maradi gondolkozásuk akadályozott meg abban, hogy az ipari munkásság példájára közös gazdasági harcot vállaljanak megélhetésük biztosítására. Hitler ezeket az 1920 február 25-én összeállított demagóg pártprogrammal igyekezett táborába csalni. Ennek a zagyva és reakciós programnak valamire való társadalmi pontjai a következők: „A háborús nyereség elkobzása”, „a részvénytársaságok, trösztök államosítása”, „a munkások részvétele a nagyvállalatok nyereségéből”, „a nemzeti szükségleteknek megfelelő agrárreform.”

Mi valósult meg mindebből? Megállapíthatjuk, hogy Hitler Németországában a háborús nehézipar káprázatos jövedelmén hívó Göringeket állították eszményként a nép elé, a hadiipari trösztök állam voltak az államban, a mindennapi kenyér követelésére gépfegyvergyőlyó volt a válság s agrárreform ellen a nagybirtokos junkerek kaptak óriási összegű állami támogatást.

Uralomrajutása után a hitlerizmusnak első dolga volt, hogy a német munkásság igaz pártját, az utolsó választásánál 6 millió szavazattal rendelkező

Kommunista Pártot, valamint a még szélesebb keretű szociáldemokrata pártot betiltsa, éharcosait kivégezze, vagy gyűjtőtáborba hurcolja. A szakszervezeteket, a munkásság gazdasági érdekeinek önvédelmi szerveit feloszlatta s megtiltotta a dolgozóknak bármily osztályajapon való tömörülését. Megszüntette a demokratikus szabadságjogok, a gyűlés, szervezkedés, szólás- és sajtószabadság irmagját is s a legvérengzőbb fasiszta parancsuralmat vezette be.

A hitlerizmus látszólag munkaadót és munkát egyetlen közös szervezetre, az Arbeitfrontba tömörített, csak hogy ebben éppen a munka embereinek nem volt szavuk. „Az új munkaközösségben” — hirdette az Arbeitfront 1933-as felhívása — „a munkaadók megszabadulva a szakszervezetek terrorjától, újra ural és vezérel lesznek üzemeiknek”.

A hitlerizmus képmutatón azt hirdette, hogy a munkásság mint külön osztály nem is létezik, szerinte csak a faj van s minden egyéb „zsidó-bo-seviki” kiűzlés. Ez természetesen nem akadályozta, hanem éppen segített elő az új német „nemzeti szocialista” rendszer a legkíméletlenebb osztálykizsákmányolást valószínűsíti meg.

A hitleri fasiszta a dolgozó tömegeket a középkori jobbágyelnomás, sőt az ókori rabszolgaság helyzetébe süllyesztette vissza. Bevezette a férfiak és nők ingyen kényszermunkáját, a dolgozókat jelszék szerint hánnya egyik országból a másikba, megtiltva a szabad helyváltoztatást, s a legcsekélyebb ellenszegülést halálbüntetéssel torolt meg.

Nemzeti szocializmus volt a rendszer neve, de semmi köze sem volt a szocializmushoz, s mai legelőrehajadottabb társadalmi rendszerhez, sőt annak egyenesen ellentéte volt. A szocializmus hazájában, a Szovjetunióban, kollektív termelési eszközök (gyárak, üzemek, közlekedési eszközök) a közösség, a nép tulajdonát, a föld a termelési szervezethez, az állami kollektív munkásoké s mindenki munkája arányában részesei a társadalmi javakból. A hitleri Németországban a termelési eszközök egy csoport mammuttőkés (részvényes, nagyiparos) magántulajdonát voltak s a termelést is ők fejezték le. A föld 90 százaléka pedig 20.000 nagybirtokos kezében összpontosult.

Az első világháború utáni nagy gazdasági válságok folyamán az 1934-ben beállt néhány évi viszonylagos feljebbülés lehetővé tette, hogy a hitleri rendszer belső ellentmondásait egy ideig lappangjanak. Annál is inkább, mert a hátszín arányú fegyverkezés többmillió munkanélkülit alkalmazott. De a német munkanélküliek maradványát nemsokára már a rablőháború pokja nyelte el s az ipari és mezőgazdasági munkások millióit is felszítvák a frontok. Helyüket nőkkel meg hazug ígéretek és erőszak révén odahurcolt idegen munkások millióival

töltötték be, akiket külön táborokban őriztek.

A hitlerizmus az egyszer már kudarcba fulladt, bosszuszomjas háborús német imperializmusnak a zászlóvivője volt. De a hitlerista, újfajta imperializmusnak a célkitűzése már nem a gyarmatok és befolyási területek ujrafelosztása volt, a nagyobb részese a világ gazdasági javaiból, mint az első világháborúban, hanem egész egyszerűen a világhuralom. Az eszközei sokkal kegyetlenebbek, sokkal könyörtelenebbek voltak, vagy ahogy a hitlerista szóhasználatá mondta, „totalitások”. Hitleréknek uralomrajutásuk után első dolguk volt, hogy átgyurják azokat a nemzedékeket, amelyeknek emlékezetében nem élhettek az első világháború véres tapasztalatai. Elsősorban a fiatalokban igyekeztek kifejleszteni a vak szorgalmi szellemet és a ragadozó ösztönöket. Ezekből igyekeztek kiadni az emberiség minden érzését, hogy azután gyilkoló, fosztogató banditákként az első sorokban dobják őket idegen országok harctereire. A félvad germán törzseket állították oda eszményként, s azt a történelmi vajótlanságot hirdették, hogy „az ő-germán kultúra adott mindent az emberiségnek, ami nemes benne” („Mein Kampf”).

A hitlerizmus az emberi történelemben ugyanazt járta, mint az állatvilágban, vagyis a fajok harcát az érvényesülésért. Hitler nem ismerte el, hogy nép és nép ugyanegy családuhoz, az emberiség nagy családuhoz tartozik. „Tűzzel-vassal kell érvényt szerezni a mi magasabbrendű fajtánknak” — hirdette a hatalom örökösétől megszült fenekéért. Szerinte csak akkor lesz béke, ha „azt egy uralmú születet, nép győzelmes karjára alapítják, amely birtokba veszi a világot”.

Hitler a faji gőgöt akarta az emberi történelem motorjává tenni. De az igaz történelmi haladás nem az embernek ember által, népeknek népek által történő fokozatos kizsákmányolásából áll, hanem a tömegek kemény harcából a természet ellenes erőj ellen és az emberi elnyomás ellen. A társadalmi jólét és a művelődés nem a hódító háborúk nyomán született meg, hanem a népek szabadságharcából és a természet erőinek a békés termelés szolgálatába való állításából.

Hitler és örökös bandája követéskébe a félvad barbárok erkölcsét öntötték, hogy ki-móletlenül és megvetéssel tiporjanak a zsákmányként kiszemelt népekre. Így érezhették az ókori rablőtörzsek a már letépedett és munkájuk gyümölcsét élvező népekkel szemben. Így érezhettek a békés utasokra utasokként leselkedő középkori rablólovagok. A hitlerizmus, akárcsak a munkás és munkaadó viszonyában, ugyanúgy a népek egymás-közötti viszonyában is a társadalmi fejlődést évszázadokkal, sőt évezredekkel akarta visszavetni. A demagóg hitlerizmus magát „szocialistának” üntette fel, de a szocializ-

mus a népek kölcsönös segítségére, gazdasági együttműködésére épül. A hitlerizmus pedig nem volt egyéb, mint a más népek szabadságára, javaira törvő rablókapitalizmusnak legvérengzőbb fajtája.

Hitler többezeréves világhuralomról álmódott. De míg az ókorban lehetett zsarnoki birodalmat alapítani a féjgmeddig ájtott öntudajanságban élő népek rabszolgaságára, a történelmi fejlődés mai fokán ez már nem lehetséges.

Ludendorff, Hitler egyik mestere, az első világháború sötétemlékü német vezérkari főnöke, a következőké írt 1936-ban megjelent „Der Totale Krieg” című könyvében: „A totális háború nemcsak a hadsereg ellen irányul, hanem teljes egészében az ellenséges nép ellen is”. Az ellenséges népek kiirtása, ez volt a fasiszta utolsó kártyája, ha nem tudta meglapulni háttérbe idomítani a lejázott népeket. „Ki-irtani Európa zsidóságát!” — ezt rikácolta Hitler rekedre kiabált orkábból, miköz rablőjereit újra meg újra összeomlottak. „Kiirtani az árja népek gyilkosait!” — ordította ez a véreskezű vásári kikáltó, miközben a zsidó százezrek mellet szemrebbentés nélkül végeztetett ki orosz, szerb, francia, lengyel és más százezreket is.

Azonban az emberi történelem menete a népek szabadsága fejé visz, nem pedig hátra a rabszolgaságra. A hitleri barbárok akadályt gördíthettek elébe, de a történelmi kerekét visszafordítani nem tudják.

Európa keletén ezajatt a cárizmus által elnyomott népek saját kezükbe vették sorsuk irányítását. Szabad nemzetek államszövetségének vetették meg az alapját, amely acélosan állt ellen minden poroly-csapásnak. A Szocialista Tanácsköztársaságok Szövetsége már 1918—1922-ig megvívta nagy önvédelmi harcát nemcsak a régi uralom ellenséges elemeivel, s a háborús összeomlásból keletkezett zűrzavarral, hanem körös-körül a jobb német, majd pedig a győztes antant intervenció seregeivel is, akiknek a szolgálatában állottak az áruló cári tábornokok maradvány csapatai is.

Huszonöt év alatt a Szovjetunió gazdasági, katonai és politikai ereje egyre nagyobb lett. A szovjet rendszerben nincsenek kizsákmányoló és kizsákmányolt osztályok, elnyomott és elnyomó népek. Nincs belső társadalmi ellentmondás, amit egy támadó rablőhatalom a saját javára fordíthatna. Mindezzel azonban nem vetettek számot a hitleri fasiszta szöcsököl, akik a német nép „keleti életterpolitikájának” örült és hazug elméjét hirdették. Akik szerint az orosz államszervezet a történelemben nem is a száv népek műve, hanem a közéjük szívárgott német főri elemeké. S most, hogy a forradalom a régi uralommal együtt ezeket is elseperte, nem marad más hátra, mint ennek az egész országnak az összeomlása. Azonban hiába volt az egész Európa hadiiparával rendelkező hitleri gépezet minden erőfeszítése.

A többi harcerek könnyűi sikereit utáni legyőzhetetlennek hirdették hitleri hadsereg villámháborúja Oroszországban megbukott. Az első hónapokban még hasznat húzott az orvtámadás előnyéből, de azután megkezdődött ennek a rablő hadseregnek az elvezése egy hatalmas, többezerkilométeres fronton, a hős partizánegységek százazeivel a háta mögött s a Vörös Hadsereg egyre növekvő erejével ellőtte.

A felszabadító harcot vívók erkölcsi ereje a nehézségek között egyre növekedett, míg a rablőháború viselőké egyre csökkent. Egyik oldalán a tűzhejűket, nemzeti létüket védők fokozódó ereje, termékeny kezdeményező szelleme nyilvánult meg, a másik oldalán a fosztogató, erőszakra, gyilkolásra idomított bandák sorsa, ha elvesztették a jászmat: a teljes eljártatlanság az önmagukkal való megfalonlás.

A szovjet nép nem azért harcolt, mert a németek, románok, vagy magyarok álltak vele szemben, hanem mert megtámadták őket. A nagy Szavim már 1941 november 6-iki beszámolójában lejegyezte: „Mi nem akarunk idegen földet, idegen népeket meghódítani, a mi első feladatunk országunk felszabadítása. Mésodszorban a leigázott népek felszabadítása a hitleri uralom alól. A Szovjetunió nem szándékozik akarni és rendezni más népekre erőszakot. Mi nem avatkozunk be más ügyekbe, ok maguk harcaikat sorsuk felett úgy, ahogyan ok akarják”.

Igy volt a szovjet nép harca egyben az egész világ szabadságszerető népeinek harcával. Így vált a Szovjetunió győzelmé a mi győzelmiünké is. Ez sőt a többi nem fogjuk engedni, hogy a „nemzeti szocializmus” a reakciója bármilyen formában is megpróbálja a

ADY ENDRE:

Földrengés előtt

Testvéreim, reánk most az Időből
Vészes csodák, gyönyörű napok hullanak.
Emeljétek föl az arcotokat,
Most, most, mikor a bajok sokasulnak.

Ingnak a házak, menjünk az utcára,
Ott zúg a Sors s táncos vér-jelek intnek.
Amink van, vigyük az utcára ki:
A rongyaikat és a sebeinket.

A rongyaikat és a sebeinket,
Bús szemeink évezred-törte fényét,
Kemény ökleinket, igazunk, hitünk,
Forró, varas szánk bosszúlihegését.

Karddal, korbáccsal, önnel, löpatával,
Ha jönnek, álljunk, most végre megálljunk.
Nyög, reng a Föld, rosszabbul nem lehet,
Nekünk semmink sincs, hátunkon a házuk.

Reng a Föld és vadul ölet az úr-had.
Rengjen a Föld s a dőlős had ölessen.
És mégis más lesz a magyar világ.
Az utcákon már a Jövendő lebben.

Testvéreim, megmar, szegény szívünket
Rakjuk rá izzadt, büszke homlokunkra.
Vagy bérceit szül, vagy mély sirt most a Föld:
Földrengés lesz, legyen talpon az utca.

HIREK

VILÁGOSSÁG

A Romániai Magyar Népi Szövetség központi napilapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Brassai-utca 7. Távfeszítő 158.

Köszöntjük új román lapjainkat

A Román Kommunista Párt Kolozsvár tartományi bizottságának románnyelvű hetilapja, az *Adevărul Ardealului*, május elsejére ünnepi számmal lép olvasói elé. Negyedik hete jelenik meg ez a lap, amelyre a román demokráciának olyan régen és olyan nagy szüksége van.

Az uszításra mindig kész Mann-féle reakció soha olyan erővel nem támogatta fiatal demokráciánkat mint ahogy azt most teszi. Az *Adevărul Ardealului*-ra vár most az a szerep, hogy annak a párt-nak bátor és kemény szószólója legyen, amely az itt élő népek békés építő munkájának cíharcosa.

Az *Adevărul Ardealului* ennek a szerepének eleget is tesz: akár a nemzetiégi kérdésekben emeli fel szavát, akár a Maniubanda hazugságaira válaszol, akár Lenin életét, harcait és céljait tárja olvasói elé, akár harcra mozgósít egy új, becsületesebb világ érdekében — hangja a magabiztos, erejét ismerő, győzelmében bízó demokráciáé.

Szeretettel köszöntjük az *Adevărul Ardealului*-t.

MAJUS 1-TŐL UJABB 50 SZAZALEKAL MEGDRÁGUL A VASÚT. Május 1-től a CFR vonalain újabb 50 százalékkal fejmezők a személyszállítási díjszabást. Ettől az időpontról azokat az utasokat, akik jegy nélkül vagy érvénytelen jeggyel szállnak fel a vonatra, a kajausz zónajegy megváltására kötelezi, fejárral és bűntételpénzzel. Tekintettel arra, hogy gyorsvonatok nincsenek forgalomban, a gyorsvonali jegyeket megváltoztatják. A személyvonatokon ühőhelyeket biztosítanak mérsékelt árért. A színházcsoporthok 60 százalékos jegykedvezményt élveznek. A gyógy- és fürdőhelyekre utazók a CFR vezérigazgatóság részéről később megállapítandó rendeltetési állomásokra 25 százalékos kedvezményt fognak élvezni.

HÁTRALÉKOS VIDÉKI ELŐFIZETŐINKHEZ! Nyomatékosan felhívjuk hátralékos vidéki előfizetőinket, hogy tartozásaikat haladéktalanul rendezni sziveskedjenek, mert ellenkező esetben kénytelenek leszünk a lap további kiadását beszüntetni. A kiadóhivatal.

MAJUS 4-IG MEG KIVÁLTHATÓ A MÁJUSI ÉRTÉK. A kolozsvári Közeljárás Hivatala lapunk útján a fogyasztó közönség tudomására hozza, hogy az 1-10. számú kenyérjegyekre esedékes májusi 4-ig a szövetkezeteknél még kiváltható. El határidő után az 1-10. számú jegyekre áru nem szolgáltatnak ki. A szövetkezetek május 6-tól május 9-ig számolják el az átvett jegyeket.

(*) HALALOZÁSI HIR. Súlyos Irméné szü. Pál Margit 43 éves korában elhunyt. Temetése május 2-án délután 3 órakor a házsongárdi temető hajótasskápojából lesz megtartva.

(*) HIRDETMÉNY. Kolozs vármegye megyefőnöksége. Gazdasági ügyosztály. 2471-1946. szám. Az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy az 1946. évi május 8-án délelőtt 10 órakor Kolozs megye megyefőnöksége szabad árért — a törvényes előírások szerint — 4 darab lovat, 4 darab rugóskocsit és 4 darab bõrhámat vásárol. Az ajánlattevőket felhívjuk, hogy a fenti napon jelenjenek meg a kolozsvári állatvásártéren ejadó 10-velként és kocsiállattal. A vásárlást az állatvásár számjegyén (törvény 88-110. szakasza) és az 1931. évi Monhoruj Officiál 127. számában közölt szabályzatok szerint tartják meg. Kolozsvár, 1946. április 26. Pogaceanu Vasile s. k. megyefőnök. Bara s. k. a pénzügyi osztály főnöke.

ELUTAZÁS ELŐTT 48 ÓRAVAL NYÚJTANDOK BE AZ UTAZÁSI ENGEDÉLY IRÁNTI KÉRSEK. A kolozsvári rendőrközpont 23.667 1946. számú hűtetelményével lapunk útján közli, hogy a vasúti utazási igazolványok pánti kérések az utazás előtt legkésőbb 48 órával nyújthatók be a rendőrközpontban. Egyetlen esetben sem adnak utazási engedélyt az igénylőnek az utazás napján. Azok részére, akik nem alkalmazkodnak a felhíváshoz, utazási engedélyt egyáltalán nem állítanak ki és kövelezkésköppen az utazók nem utazhatnak a CFR vonalain. A felhívást Gheorghe Craciun rendőrközpont és N. Aurelian, a központi rendőrség közigazgatási ügyosztályának vezetője írták alá.

Öt napon belül jelentkezniük kell az idegen állampolgároknak

KOLOZSVÁR. — A kolozsvári rendőrközpont idegeneket ellenőrző ügyosztálya 23.573-1946. számú rendeletével tudomására hozza azoknak a személyeknek, akik az 1940. évi szeptember 1-e után költöztek Kolozsvárra és nem rendelkeznek román állampolgársággal, valamint azoknak, akik még az 1940. év előtt itt laktak, de mint idegen állampolgárokat kezelték őket és Kolozsvár visszafoglalása után eddig még nem jelentkeztek az idegeneket ellenőrző ügyosztályon, hogy a felhívás megjelenésétől számított 5 napon belül jelentkezzenek a központi rendőrségen, Malinovszki-tér 15 szám alatt, az idegeneket ellenőrző ügyosztályon, a 70 számú szobában.

E határidőn túl szigorú helyszíni ellenőrzéseket tartanak és mindazokat, akikről megállapítják, hogy kivonták magukat a kötelezettség teljesítése alól, bíróság elé állítják és büntetésük letöltése után kitoloncolják az országból.

A bejelentőhivataltól kapott bejelentőlapot nem veszik figyelembe, ha azt az idegeneket ellenőrző ügyosztály nem láttaozta.

Azokat a munkaadókat, akik szolgálatukban cselédeket, iparosokat, műszaki alkalmazottakat, tisztviselőket, üzemvezetőket stb. tartanak, valamint azokat a háztulajdonosokat és főbérleket, akik olyan idegen állampolgároknak adnak bérbe vagy albérlésre lakást, akik nem tudják igazolni, hogy jelentkeztek az idegeneket ellenőrző ügyosztályon és ők maguk a fent előirt időben nem jelentik fel őket, bíróság elé állítják.

A rendeletet Craciun Gheorghe rendőrközpont és Virgil Cioflec, az idegeneket ellenőrző ügyosztály főnöke írták alá.

A négy székely vármegye egységesen szervezi újjá fürdőiparát

Csikszerecska. — (Kiküldött munkatársunktól). Vasárnap délután a MNSz kezdeményezésére nagyjelentőségű fürdőipari és idegenforgalmi értekezlet zajlott le a vármegyháza nagytermében. A Csík, Háromszék, Udvarhely és Marostorda megyékből érkezett hatósági személyeket, fürdőtulajdonosokat, borvízforgalmazókat, idegenforgalmi szakembereket és orvosokat, valamint a székely tudományos és művészeti intézmények vezetőit Balogh Edgár, a MNSz országos alelnöke üdvözölte, majd Székely Géza tartott előadást a Székelyföld, mint egységes idegenforgalmi táj, fürdőiparának újraépítéséről.

Az értekezlet során az egyes székely vármegyéik fő- és alispánjai, a fürdőközösségek vezetői, valamint a Bolyai Tudományegyetem marosvásárhelyi orvosi karának kiküldöttje pontos jelentéseket adtak a háború következtében nagyreszt elpusztult székely fürdőhelyek mai állapotáról s előadták kívánásaikat. Az értekezleten megjelent Avram Ion igazgató, a propagandailgyi minisztérium képviselője is, aki általános megelégedésre bejelentette, hogy az illetékes kormánykörök a Székelyföldet egységes idegenforgalmi területnek tekintik és a helyi lakosságból jelölik ki az idegenforgalmi hatóságokat.

Az értekezlet résztvevői 24 pontban foglalták össze a székelyföldi fürdőipar megindításának előfeltételeit és kimondták a Székelyföldi Idegenforgalmi Bizottság megalakítását. A bizottság elnökévé Demeter András gazdasági bizottságának vezetőjét választották meg. Alelnökök: Bálint Mihály csikmegyei főispán, Gyárfás Albert dr. háromszéki alispán, Szilágyi Ignác udvarhelyi főispán és Márton Sándor dr. marostordai alispán. Elnökségi elnöke Ferencz Imre csikmegyei alispán, titkár Székely Géza. A Székelyföldi Idegenforgalmi Bizottság Csikszerecska székely és legközelebb a borvizet értékesítése ügyében rendez Sepsiszentgyörgyön konferenciát.

Ertekezlet közben érkezett meg Suciú Camil nemzetiségügyi államtitkár magyar nyelvű távirati üdvözlöte. Az államtitkár ama bejelentéssel, hogy a nemzetiségügyi minisztérium a maga részéről is támogatja a székely fürdők üzembelhelyezését, a gyűlés tetszéssel vette tudomásul.

az erdélyi népek testvériségének hírdőjében.

Az „Ember a jég hátán” erdélyi regény, amelynek nagy értéke az, hogy mai életünk fájó problémáit leplezetlenül és szíveséggel tárja elénk. Nagy István írói érdeme, hogy művében a művészt, az ember és társadalomábrázolás sohasse nyomja el a propagátor, a határozott világnézettel vallók gyakran kísértő egyoldalúságát. Micseszövése mindig friss, problémáinak súlyosságát pedig jelölje írójuk nagy emberiségére és a mondánivalóit áthátró építő szándéku szatirja.

Nagy István annak az új erdélyi realizmusnak legkiemelkedőbb képviselője, amely hivatala van fejriszteni, új utat mutatni az elmult negyedszázad sokféle „művészi” és „erdélyi” jelszavával elködösített, kátyuba juttatott erdélyi irodalomnak. Az az új témakör és az a nézőpont, még új írói ábrázolás, ami legjellegesebben nála jelentkezik először erdélyi irodalmunkban, egyszersmint a jövő felbúcsúztatásának utjait jelzik. De bizonyítottan írásai azt az örök igazságot is, hogy csak a valóság új meglátása és művészi ábrázolása hozhat jövőt formáló irodalmi megújodást. JANCUSÓ ELEMÉR

BUDAPEST—BUKAREST

Vasárnap este különös élményben volt részük azoknak, akik rádiójukat irányítgatva, valami báncsika szép muzsikát kerestek. Budapestről az „Aldá”-a széria az úrbe a rádió, még hozzá román nyelven, a bukaresti Opera művészeinek előadásában. Bukarestből viszont a „Szecifjal borbély” jelentett halál magyart. Az előadásokat néha itt is, ott is, szokatlanul erős magyaroknak szalágották meg: a baráti jobbra ayujított nemzetek közöttén ünnepelték a vendégszereplő művészeket.

S ugyanilyen ünnepi közeperte zajlt a Budapest és Bukarestben egy teljes hét, a nevezetes magyar-román művészetek hete, mely lényegesen hozzájárul a két nép kölcsönös megbecsüléséhez.

„Az ANYA”

„Az anya” bemutatja a munkásság korai évekét és a művészetek méltó nyitánya volt. A színház mindent megtejt, hogy ezt a görög művészetekből francia világszínházzal szembeállított világi művet valóban ünnepi kiállítások közt hozza a közönség elé. Az orosz munkásságának történetének legizgalmasabb fejezetét elevenednek meg a II. képmű, melynek központjában az anya, az igazi munkássága görögül szólja el, Pórl Lili meggyőzésen egyszerű ábrázolásában. Őt illeti a siker oroszjainak, de mellettje Ferencz János, Szentes, Székely, Közégh Margit, Fiumi Márta, Bara Margit és a színház epizód szereplő ugyancsak kiváló részvétel a társulást és előadások. Hatalmas Károly meggyőzésen ültetve olyan keretbe az előadásnak, mely fővárosi színházban is megállná a helyét.

Kolozsvári színházi műsor:

„SZENTGYÖRGYI ISTVÁN” ALLAMMAGYAR SZÍNHÁZ: Szerdán este 7 órakor: Az anya. Napfényt 12. A jegyek sorszáma 11. Csütörtökön este 6 órakor: Az anya. Előadás a Donnata részére. A jegyek sorszáma 12. Pénteken este 7 órakor: Trópusi színház. Jegyek sorszáma 13. Szombaton este 7 órakor: Szonja. Beavatás 13. Jegyek sorszáma 14. Vasárnap délután 5 órakor: Szonja. Jegyek sorszáma 15. Vasárnap este 7 órakor: Szonja. Jegyek sorszáma 16.

KOLOZSVÁRI MOZIK MŰSORA: Capitol: Pygmalion. Corso: Az elítelt asszony. Munkás: 2000 pengős férfi. Royal: Gunda Din. Seta: 2000 pengős férfi. Urania: A végzet rabjai.

SZOLGÁLTATOS KOLOZSVÁRI GYÓGYSZERTÁRAK. Május 3-ig bezárólag: Dr. Hirtz, Graugyal, Remény, Diana, Aesculap. Egész éjjel szolgálatban május 3-ig bezárólag: Dr. Hirtz és Remény gyógyszerárak.

MOLTER KAROLY ELŐADÁSA. A Bolyai-Egyetem „Ember—Természet—Társadalom” című előadásorozatában csütörtökön, május 2-án este fél 7 órakor Molter Károly tart előadást „Irodalom és környezet” címen az egyetem dísztermében.

A helybeli Izraelita hitközségek közül:

Május 3-án, a gettó-nap keretén belül, dr. Safran országos főrabbi részvételével temetjük el a

„RIF” szappant,

melyet a németek drága hozzájárulásaink zsiradékból gyártottak.

Általános böjt. Bővebbet a falragaszokon.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET

Nagy István és az új erdélyi realizmus

Nagy István, a Romániai Magyar Írók Szövetségének elnöke azokhoz a harcoss írókhoz tartozik, akik az öncélú irodalom érvét elvetve, minden írással a társadalmi haladás, a szociális igazságszolgáltatás ügyét szolgálják. Legelső írásától kezdve az „Ember a jég hátán”-ig, minden művében a ma legégetőbb sebeit tárja olvasói elé és a szocialista író lelkiismeretét követve ad feltelet problémáinkra. Elbeszélés, tanulmány, cikk, regény és dráma Nagy István számára egyformán harci eszköz nem csupán a társadalmi bajok feltárására, hanem a jövő felé vezető egyetlen út megmutatására is. Most megjelent kis regénye szintén ennek a szocialista realizmusnak jegyében született. A regény főhőse, Corpodean-Tóth János, amelyen elsodort ember. Apja román, anyja magyar. Egyikétől az első világháború, másiktól a lezúllás szakítja el a kis gyermeket; aztán magyar nevelőszülői gondozzák, készítik elő az életre, hogy a „jég hátán” is meg tudjon élni. A fiatal szűcs bus a legváltozatosabb kalandok és élethelyzetek között próbál megélni és érvényesülni az életben. Sorát azonban megszakítja az első világháború utáni Erdély nemzeti és társadalmi viszonyai és — származása. Előbb román, később, 1940 után magyar lesz, de mindkét oldalon renegátnek tartják, holott a szegény s’ies csak a megélhetésért csalakozik hol az egyik, hol a másik táborhoz. Corpodean-Tóth János nem konjunkturalog, de a jelszavak őt is elsodorják, míg végül ráébred a jelszavak üres voltára, szomorú tapasztalatok és káros bürtönlmények után. Végül 1944-ben, a nagy összeomlás után, elmenekül a helyekbe, partizán lesz és a felszabadulás után megtalálja igazi énjét és helyét a

†

Féjdalommal jelentem, hogy szeretett férjem,

Baka István

életének 36-ik, boldog házasságának 10-ik évében április hó 29-én elhunyt. Temetése május 2-án fél 5 órakor lesz a házsongárdi temető kápolnájából.

Üzv. Baka Istvánné.

Szakkönyvek Kovácsnál

Szentegyház-utca 3 sz.

Puskin, a nép és a szabadság költője

— RÉSZLETEK EGY PUSKIN-TANULMÁNYBÓL —

Írta: **BENEDEK MARCELL**

A XIX. század első harmadában, a cári uralomnak egyik legreakciósabb korszakában, akadt egy nemesi származású költő — akinek idejében az orosz ipari munkásság jóformán meg sem született még, a paraszt pedig irni-olvasni nem tudó, elnyomott jobbágy volt — s ez a költő álmodni tudott olyan jövődről, amikor nevét, nemzeti különbség nélkül, népmilliók fogják emlegetni.

Orosz földön majd legendák keringnek nevével, amikor eltűnik, megértenek a lengyelek s a finnnek s a pusztán élő kalmároknak.

Rólam beszéltem, milliók zokognak, mert gyermekem a bus, férges paraszt, mert szabadságról zúgom zsarnokot, mert hallottam minden fajt, panaszt. (Monumentum, Dsida Jenő fordítása).

Ennek a beteljesült jóslatnak írója Puskin Szergejevics Sándor volt.

Gyermekkori nevelésének idegen szellemét szerencsésen ellensúlyozta az a nevelés, amihez a magárahagyott fivő a jobbágy-cselédség segítségével jutott. Dajkájától, Rodionovna Arinától orosz népmeséket hallott. Egy jobbágy-szolgá, a ballada-szerző Kozlov társaságában gyakran kószált Moszkva városában, figyelte az egyszerű emberek életét, a népnyelv fordulatát.

Följegyezték róla, hogy abban a kiváltságos liceumban, ahová beadták, barátkozott a nemes ifjak szolgálatára rendelt személynél. Nagybácska diák korában egy ott állomásozó huszárezred tisztjével ismerkedett meg, akik közt — a liberálisnak indult I. Sándor cárból való kiábrándulás idején — sok volt a forradalmi szellem. A tisztnek révén Puskin és társai hozzájutottak az akkori „illegális” irodalomhoz.

A liceum elvégzése után, amikor már élénk részt vett az irodalmi életben, belépett az u. n. „Zöld lámpa” társaságba, amelyet forradalmárok alapítottak, hogy be nem avatottak közt hirdethessék eszméiket. Ellenségei voltak az abszolutizmusnak, a jobbágy-rendszernek s nem titkolták, hogy remélik a politikai és szociális változást.

Puskinnak nem egy verse tanuskodik arról, hogy ezek az eszmék meghódították. Idézek egy-két részletet, prózai fordításban. A Szabadsághoz című ódájában ezt írja:

Világ zsarnokai, reszketsetek! Ti pedig kapjatok bátorságra, idehalgassatok!

Tajpra, eittört rabszolgáit! Falu című versében így ír a jobbágy-sorsról, amelyet szülei birtokán ismert meg:

Könnyre vakon, sötétre süketen, a sorstól ember-puszitónak szánva, a szivtelen-jelketlen feudális vad önkényesen, korbáccsal lopja el a munkás fáradságát, jószágát, idejét... Más ekéje főnév gnyvedve, ostornak engedelmestödvé

vonszolja magát a könyörtelen urnak barázdájában az üszötvér rabszolgá. E súlyos ígát hordják mind a sírg, sem reményt, sem vágyakat nem merve táplálni lelkükben. Ifjú lányok azért virulnak itt, hogy egy gazembernek szeszélyeit kielégítsék!

Amikor merész versei miatt déli-déki szüzületébe küldték, egész Besszarábiát bejárta — egy cigánykaraván társaságában. Kisenyevben szoros kapcsolatba került olyan katonatisztekkel, akiknek nagy szerepük volt később a gazdaság végződéskor decemberi fölkelésben. Kisenyevi korszakában sok híre jutott el hozzá különböző forradalmi megmozdulásoknak; ebben az időben leghevesebb az ő hangja is. „Szelőhamok, viharok, támaszátok fel a vizeket, döntsetek le ezt a sötét gátat. Hol vagy hát, vihar, szabadság jeltépe? Süvölts é rabszolgá-vizekrel!”

Amikor kesőbb a csalódása, amikor a mozgalmak sorozatos leveretéséről értesül. Ugy látja, hogy a tömegek nem értik még meg a szabadságra, a reakció mindennél erősebb a forradalomnál. „Legelőtek békészerető népek! Mire való a szabadság ajándéka? Le kell vágni nemzeteket vagy meggyírni. Nemzedékről nemzedékre szálló örökségek: az ostor.”

Legsúlyosabb az 1825 december hó 15-én kitört és azonnal leverett fölkelés események sorsa hatott rá. Amikor szám-

vetése végetért, igyekezett verseivel kegyelemre kangozni a cárt a száműzöttek iránt, lelkes költeményt küldött utának.

1830-ban hónapokat töltött anyjának egyik birtokán. Most már érett fővel figyelte a jobbágy-rendszert, rájött, hogy az magának a birtokosnak sem használ; látta a jobbágy igazi érzelmait gazdái iránt; látta a kolera-járvány ide-

jén támadt paraszt-fölkeléseket. Ekkortól haláláig meglátszik írásaiban, mennyire foglalkoztatták az ilyen fölkelések.

Hivatalos megbízást szerzett a XVIII. századbeli Pugacev-lázadás történetének megírására. Elutazott a helyszínre s beszélte öreg parasztokkal, akikben még élt a fölkelő-vezér emléke. Itt szerzett élményeit több elbeszélő művében is felhasználta.

Fellendülést hoz a Szovjetunió új ötéves terve

A Szovjetunió az 1928. évben hozta nyilvánosságra első ötéves tervét, amelyet a tőkés világ sajtója hitetlenül, lekicsinyően fogadott. A második világháború azonban alaposan megcáfolta a reakciók tamaskodását. A Vörös Hadsereg halálhírei és a szovjet nép háborús gazdasági teljesítményei bámulatba ejtették a világot. A szovjet fegyverek diadalmas győzelme megmutatta, hogy Hitler és szövetségesei tévesen ítélték meg a Szovjetunió politikai, gazdasági és katonai erejét.

A második világháború előtt a Szovjetunió határain kívül aránylag nagyon kevesen értették meg, hogy milyen óriási politikai, gazdasági és társadalmi változások történtek a hatalmas birodalomban. A nagy átalakuláshoz, amely végbement, az ötéves tervek végrehajtása teremtetje meg az anyagi alapot. Az első ötéves terv (1928—1932) a modern technika útjára vezette a Szovjetuniót, gazdasági tekintetben a külföldtől függő agrárszféraiból teljesen önálló ipari országgá változtatta, a mezőgazdaságot a kollektív gazdaság rendszerére állította át és megteremtette a szocialista társadalom gazdasági alapjait.

A második (1933—1937) ötéves terv — amely ténylegesen négy év és 3 hónap alatt került végrehajtásra — megvalósításával befejezést nyert az ipar és mezőgazdaság modern technikai alapokra való helyezése, befejeződött a mezőgazdaságnak termelőszövetkezetekben (kolhozokban) való megszervezése, nagyban és egészben megvalósult a szocialista rend, amelyben már nincsenek egymással ellentétes érdeklő osztályok. Az 1937. évben a két ötéves terv megvalósulása folyamán épült, vagy teljesen átalakított üzemek szolgáltatták az ipari termelés 80 százalékát, a mezőgazdaságban

melkődő összes traktoroknak 90 százaléka pedig az ötéves tervek alatt került használatba. A Szovjetunió teljesen új termelőapparatust teremtett és technikai felszerelésben nemcsak utolért, de sok tekintetben el is hagyta az összes többi országot.

A harmadik ötéves terv végrehajtását, amely az 1938—1942. években került volna megvalósításra, félbeszakította Hitlerék orvátállása. De a fegyvert a háború, gyors ütemben megkezdődött az új ötéves terv előkészítése, amelynek legfontosabb gazdaságpolitikai feladata az, hogy újjáépítse az ország háborúsult vidékeit, helyreállítsa az ipar és mezőgazdaság háború előtt színvonalát, sőt túl is hajadja. Az új ötéves terv elsősorban a nehéziparnak és a vasúti közlekedésnek, vagyis az ország gazdasági alapjainak helyreállítására és fejlesztésére törekszik.

Új területeket illesztnek be a szovjet gazdaságba

Új területeket illesztnek be a szovjet gazdaságba, olyan területeket, amelyek a második világháború folyamán váltak a Szovjetunió részévé. Ezek: a balti szovjet-köztársaságok, Keletporoszország egyrésze, Bjeloruszcia, Ukrajna nyugati körzetei és a Szachalin-sziget déli része. Az új ötéves terv tehát jóval nagyobb területekre és jelentősen nagyobb népességre vonatkozik, mint a megelőző ötéves tervek.

Tekintetbe veendő nagyon fontos körülmény, hogy a Szovjetunió területén szörnyű pusztítást okozott a háború. A fasiszta hadseregek teljesen vagy részben leromboltak és felgyújtak 1710 várost, több mint 70.000 községet és fajt, 25 millió embert tettek hajléktalanná, 31.850 ipari üzemet rombol-

Utolsó éveinek termése majdnem teljese a népköltéssel függ össze. Még 1824-ben, amikor szülei birtokára inter-náltak, újra együtt volt egykori dajkájával s most már tudatosan figyelte, jegyezte meséit, dalait.

Nagy drámai művében, a Godunov Borisz-ban a nép nem statisztáló tömeg, hanem cselekvő személy. Népi típusok válnak ki belőle, a népi öntudat megfestésű. Utolsó, töredékesben maradt színművében a feudális korszak urai ellen támad fel a nép.

Az Anyegin halhatatlan költőjének ezzel az oldalával is érdemes megismerkednünk. Csodálatos verses regényében korának szellemét fejezi ki Puskin; abban, amit itt elmondottunk róla, száz esztendővel megelőzte korát.

talak szét, 65.000 kilométer vasúti vonalat rongáltak meg, 98.000 kolhozot, 1876 állami mezőgazdasági üzemet és 2890 mezőgazdasági géppalotmást raboltak ki.

A szovjet kormány már a háború alatt nagy erőfeszítéssel igyekezett pótolni az elpusztított bányai bányák széntermelését. A Moszkva alatti szénmedence termelése már 1945 januárjában kétszer akkora volt, mint a háború előtt.

Az 1950. évre előirányzott egész szovjet ipar fejlődése 205 milliárd rubel értékű. A nyersvas 19,5 millió tonna, az acél 25,04 millió tonna, a szén 250 millió tonna, az ásványolaj 35,4 millió tonna, a gépkocsi 500.000 darab, a fatermelés pedig 280 millió köbméterrel szerepel az új termelési tervben.

A nehézségek, amelyek az új ötéves terv megvalósulása elé tornyosulnak, jelentések és leküzdésük megfizetett munkát, sok odaadást követel. De e nehézségek más természetűek, mint azok, amelyekkel a tőkés-imperialista országok a háborús termelésről a béketermelésre való átérés közben találkoznak.

A Szovjetunióban nem lehet munkanélküliség

A Szovjetunióban nincs egyetlen olyan hadiüzem sem, amelyet a leggyorsabb ütemben át ne alakíthatnának a békés termelés céljaira. Viszont az Egyesült Államokban és Angliában a hadiüzemek berendezésének jelentős részét — a túltermeléstől tartva — ócskavassá változtatják át. A többi országokban, elsősorban az Egyesült Államokban újból növekedni kezd a munkanélküliség. A Szovjetunióban munkanélküliségről nem lehet szó. A Szovjetunióban a nehézségek csak abból származnak, hogy sok, nagyjelentőségű üzem elpusztult a háború következtében és így a termelőapparatban aránytalanságok keletkeztek, amelyeket sürgősen meg kell szüntetni. Az új ipari központok kialakítása, az új területek bekapcsolása a szovjet gazdaságba, gyors ütemben emeli a dolgozók életszínvonalát és egyidejűleg megerősíti „minden megtehető esetére” a szovjet honvédelem gazdasági alapjait.

A Szovjetunió új ötéves tervének végrehajtása közepén érinti Romániát és a többi dunavölgyi államot is. Minél erősebb a Szovjetunió gazdasági tekintetben, annál nagyobb a biztositék, hogy a Szovjetunió határai körül nem lehet a békét megzavarni. Az új ötéves terv tehát közvetve a mi békénket is biztositja. Minél hatalmasabb a szovjet gazdaság, annál nagyobb a lehetősége annak, hogy a szomszédállamok gazdasági kapcsolataikat a Szovjetunióval szorosabbra fűzve, a háború utáni gazdasági válsághelyzetet legyűrthessék.

Értesítet megrendelőmet, hogy újból vállalk mintalapot után új berendezések készítését, ugyisintén javítást is olcsón és pontosan.

Lukács asztalos
Unió-utca 24.

Szállítási Vállalat
Szabadság-tér 27. Telefon 617

AZ ANYJA

(Margueritte drámájának fordítója a darabról)

Talán most fordul elő először a színpadirodalom történetében, hogy egy szindarabot először Kolozsváron tűznek műsorra a párisi ösbemutató után. Még pedig nem kisebb jelentőségű művet, mint Maxim Gorkij regényének színpadi változatát, „Az anyát”.

Gorkij regénye több nyelvre lefordítva már elfoglalta helyét a világirodalomban, amikor Victor Margueritte a párisi emlekezést 1937. világhírlítés alkalmával színpadra vitte a drámai felszáltségekben bővelkedő művet. A fellüktető kello párisi ösbemutató visszhangját tompította a nagy sürgés, forgás, mely a hatalmas kiállítás körülöveste, s a rákövetkező évek vihar-előtti feszültsége pedig — mint tudjuk —, már nem igen volt alkalmas arra, hogy világsikert biztosítson egy színpadi műnek. Az írók mondanivalóját túlharsogta a fegyverzörgés, s az események megelözték, vagy egyenesen megcáfolták az ezekben a művekben fellelhető erkölcsi tanulságot.

Ha úgy vesszük, „Az anyja” ma már sok tekintetben nyitott kapuk köztöng, mert az öntudatlan tömegek jelenlétében sziszteletkintő történetét rajzolja. De — akár csak Gorkij regénye — azonos céll szolgál: tudatossá tenni a tömegben

azt, ami körülöttük és — részben rajtuk kívül — történt. Idősejűsége tehát nem kétséges ennek a darabnak, csupán a szemszöveget kell tisztáznunk önmagunkban, mielőtt a darab hangulatába beleülleszkednénk.

Az 1936. esztendő meghozta Párisban a tömegek vértelen harcát, amikor hosszas huza-vona után a Népfront került végül is kormányra s a sztrájk az üzemek falai között a munkásoknak a 40 órás munkakelet és a fizetett szabadság elérhetőségének vált áldását eredményezte. Ebben a korhangulatban varázsolta színpadra Margueritte az oroszországi 1905-ös forradalom előtti esztendőket képét. A párbeszédekből kicsengő alap-hang, szavak és szövegek a világ minden dolgozójához szólnak. Csak a kereteket vette a cári elnyomtatás alatt élő néprétegek mindennapos életéből, mondanivalóját az egész emberiségre egyetemesen alkalmazható.

A darab cselekménye rendkívül változatos. Tízzenkét képre tagolódik és jelöléi egy izákos fiatal gyár munkás és egy irástalatlan anya jellemek. de a tudatos szociális harcok sorába. A tizenkét kép: tízenkét apró dráma a mindennapos élet költésében, s az események sorozata adja az össze-

függést.

Mint ilyen, érdekes kísérlet a maga nemében és bizonyos mértékben hasonlóságot mutat a nemrég bemutatott Thornton Wilder darabbal, amennyiben a darab levonható tanulságát életkép-sorozatára bízza. Hasonló kísérletekkel egyre gyakrabban találkozunk az utóbbi években. Margueritte műve ezekkel szemben azzal a kiváltságos megoldással is dicsekedhetik, hogy a tizenkét színpadkép egyetlen díszletben játszódik, melynek megoldását a szerző nem bízza a díszlettervezők fantáziájára hanem (szinte négyzetméterenkint) leírja az előjáró utasításban.

A darab legmegrázóbb részlete a munka ünnepét felavató munkásság május elsejei felvonulása, mely részben a nézőtérre zajlik le. Ezt a jelenetet Margueritte különös tekintettel a párisi kiállítás megnyitására írhatta, melyet eredetileg szintén május elsejére terveztek. A párisi világhírlítés azonban — mint ismeretes — az egymást követő sztrájkok miatt csak a nyár derekán nyithatta meg kaput. A kolozsvári előadás most végre jóváteheti azt az akaratlan mulasztást, amelyben éppen május elsejére iktatta már az előadás műsorát — ezt a kétszeresen is jóváteheti darabot. FAY FARNÁ

APRÓHIRDETÉSEK S P O R T É L E T

ADÁS-VÉTEL

EZUSTÓT legmagasabb árban vásárol az Ezüstárnyár, Kormis-utca 7. Telefonpólya mellett. 2231

HASZNALT ruhákat és mindenféle használt dolgokat vesznek és eladjak. Grünfeld, Szabadság-tér 19. 160

HASZNALT hájlesztoba, reklámle, konyha eladó. Bethlen-utca 8, asztalosnál. 251

STONWASSER harmónium eladó. Megtekinthető Kosztolányi-utca 6 alatti húszonnyolcadikán délután 2-6 1/2 óráig, máskor 6 óra után. 201

HALOSZOBABERENDEZÉS modern, komplett, szék, eladó. Erdélyi úton Herschné, Deák Ferenc-utca 15. 306

MÉLYKAS porcelán díszárukat, berendezési és Zsolnai-tárgyakat vásárolunk. Urbán és Kérdő ékszerüzlet, Szabadság-tér 24 szám. 21551

ARANYAT, ezüstöt bármilyen mennyiségben vásárolunk. Urbán és Kérdő ékszerüzlete, Szabadság-tér 24. sz. 21555

VESZÉK magas áron kizárólag karikahajós férfi és női varrógépeket, fejeket, akatrézeket, tüket. Weisz, Horea-ut 56. 21543

VESZÉK és eladók használt ruhát, fehérneműt. Kossuth Lajos-utca 7, Domokos. 21582

HAZAT, parcellát venni vagy eladni akar? Forduljon Barbosu Irodájához, Bolintineanu-(Kölcsey)-utca 21. 22352

UREZ 50-60 literes hajlonokat vesz Mózses Dersz Kolozsvár, Móccok-utja 14.

BODEGA szépen berendezve eladó. Cim a kiadóban. 341

FURDOSZOBAI gumilinoleum 2x1 m. eladó. Malom-u. 32. Farkas, élelmiszerüzlet. EGY jőkarban lévő mély drapp gyermekkoszt eladó. Apród-utca 7. 334

SZABOASZTAL és egy nagy tükrös eladó. Ecsetár-utca 1. 335

GOLYÓS prés eladó. Horea-ut 64. 332

FEHÉR gyermek sportkoszt, keveset használt, eladó. Liliom-utca 3. 320

MEGVÉTELRE keresek 2-3 darab macacot. Istok Iroda, Deák Ferenc-utca 11. 324

KERESEK megvételre egerész kutyát. Palocsay virágüzet. 325

ELELMISZERIPAR átadó. Cim a kiadóban. 328

4+2 LAMPAS varázsszemes rádió eladó. Porond-utca 6. 329

ELADÓ egy jőkarban lévő Singer karikahajós varrógép. Horea-ut 50. 371

FÉRFI és női kerékpár kitűnő állapotban eladó. Horea-ut 58, ajtó 4. 358

RADIO 3+1 lámpás és egy jőkarban lévő mély gyermekkoszt eladó. Kővespad-utca 59, fodrászüzletben. 352

ÜZEMKÉPES Orion-rádió, 5+1 lámpás, ócsón eladó. Kinjasi-utca 7, bajra 3. ajtó. 353

ALIG használt világos gyermekkoszt eladó. Szegvár-utca 3, vágóhid mellett. 354

ELADÓ egy szivarhajós Singer varrógép. Cim a kiadóban. 349

ELADÓ egy modern kétszemélyes reklámle és egy modern díófurniros kombinált szoba. Malom-utca 10, hájul az emeleten. 355

VESZÉK megféle ő áron Kéjemen—Tiene-mann; Magyar—német és Német—magyar szótárt; Sauvageot; Nagy kéziszótár, francia—magyar és magyar—francia. Cimeket Erzsébet-ut 21, 8-10 óra között. 364

FÉRFI szabóvarrógép eladó. Oltean Rozália, Deák Ferenc-utca 10, ka'apsza'on. 361

EGY nagy vasmoszarat keresek megvételre. Moskovits üvegüzlet, Széchenyi-tér 29. 373

ELADÓ egy alig használt sütésszűrke ü-töny kövér termetre. Szent István-ut 20, ajtó 4. 379

ELADÓ egy bicikli. Brassai-utca 7, kapusnál. 376

EGY sötét ujj fekete ruha eladó. Kovács és Szabó divatszabóság, Unió-utca. 382

ELADÓ egy jőkarban lévő mély gyermekkoszt. Szentegyház-utca 29. Gr

KÉT fotel kjs asztal és egyéb butorok eladók. Erdélyi úton 3-4 között, Báthory-utca 18 alatti, Kijssnél. 380

EBEDLŐ jó állapotban sürgősen eladó. Erdélyi úton Unió-utca 7, a házfelügyelőnél. 375

HALOSZOBABERENDEZÉS (7 darab) remek állapotban jutányos áron eladó. Mezey, Szentegyház-utca 43, 2-3 óra között. 322

EXHAUSTOR (légszívó) hozzávaló-vil-lanymotorral vagy anélkül megvételre keresek. Külön egy 1-1 1/2 lóerős villanymotor is. Mezey, Szentegyház-utca 43, 2-3 óra között. 323

SZABÓ varrógép eladó. Széchenyi-tér 32, II. emelet, Csűrös. 385

ELADÓ 800-as és 900-as Hoffer célpá-p. 11-16 lóerős benzínmotorral. Fjoreszt, Ileana Dumitru. 388

GARAZSAL, többféle rendezhető társat keresek. Ajánlatokat „Motor” jellegre a ki-adóba kérek. 359

ELADÓ egy békebeli anyagból készült polihész-abroncz, két függönybetét 1 méter lejt. Erdélyi úton Horea-ut 47, 3. ajtó. 389

MÉLY gyermekkoszt, jőkarban lévő, el-adó. Budai Nagy Antal-utca 142. 382

MODERN konyhaberendezés, kétszemé-lyes reklámle és egy használt kétszemé-lyes reklámle eladó, Szentegyház-utca 37, hájul az udvarban. 391

VESZÉK 3-5 méter hosszú, 8-12 mm. átmérőjű beton gömbvasat, kb. 100 kg-ig. Pop Vasile, Tompa Mihály-utca 1. 395

SURGŐSEN eladó egy jőkarban lévő deszkaisztató cseréppel együtt. Megtekinthető Pata-utca 226 alatti. 414

ELADÓ egy jó állapotban lévő reklámle és egy 42-ös új csizma. Dohány-utca 16. 413

ELADÓ két ágyba vajó jószőr ágybetét. Brassai-utca 11, 4. ajtó. 410

JŐKARBAN lévő írógépet és mikroszkó-pot vesznek. Május 1-utca (Bartha Miklós-utca) 13, I. emelet, 15. ajtó. 383

28 DARABOL ajtó kifogástalan, főleg iskolai célokra alkalmas kőmőltő madár-gyűjtemény eladó. Cim Kejemen gyógyszer-tár, Lupény. 386

HALOSZOBABERENDEZÉS modern, székek, fotel-ágy, gyári szőnyeg ócsón eladó. Postaker-t-utca 14. Gr

ELADÓ két modern éjjeliszekrény, egy toalet, egy kézi jégkészítőkész, egy darab ruhafogas. Kőmálja-utca 7. 384

VESZÉK és eladók használt ruhát, fehérneműt és egyéb értékes tárgyakat. Széche-nyi-tér 31, Vele. 391

VESZÉK és eladók használt ruhákat, fe-hárneműt és bizonyányba elfogadok. Rusu, Dávid Ferenc-utca 3. 391

EBEDLŐ díófurniros modern, egészen fi-nom kivitelben minden elfogadható áron el-adó. Megbízva Klein, Malinovszki-tér 6. Szentegyház-utca sarok. 391

BUTOR, perzsaszőnyeg, írógép és minden-féle értéktárgyak vétele és eladása, ugy-szintén bizonyányba elfogadok. Malinovszki-tér 6. Szentegyház-utca sarok, Klein. 391

KONYHAK modernnek, reklámle, fekete ebédberendezés, kombinált szekrények, furniros asztalok és székek, sütéj, hájő-szoba, díófurniros modern ebédberendezés és komód, egyes szekrények, régi konyha-kredencok stb. eladók. Malinovszki-tér 6. Szentegyház-utca sarok, Klein. 391

JÓ állapotban lévő kerékpárt (női vagy férfi) keres megvételre: Technicum, Mo-loasa-utca 17. Telefon 606. 394

FINOM kivitelű díófurniros hájlesztoba-berendezés eladó Kuun Géza-utca 6, ajtó 2. 397

MOTORKERÉKPÁR 100-as „Mitra” és „Csepej” eladó. Nagyobbat vesznek, eset eg-csere lehetséges, valamint egy jó hátsóüsit vennék. Magyar bört, 15. fülke. 403

EGY szép fehér, mély gyermekkoszt el-adó. Budai Nagy Antal-utca 84. 405

ALKALMAZÁST KAPHAT

KÖRKÖTŐGÉPRE kötőnök felvételnek. Decebal (Rudolf-ut) 33-35, költőde. 339

KERESEK Tordára azonnali beépítésre megbízható, jóírózó szakácsnőt, Gergely, Egyetem-utca 1, III. emelet. 360

CIPESZEGÉDET felvesz Klein Adolf, Szappan-utca 1. 365

KERESÜNK iparcsaládhoz megbízható, feltétlen tisztá, gyermekszerező minden-es-jeányt teljes ellátás és havi 50.000 lej fizet-ással. Apur-utca 27. 347

AGILIS társ keresetik vállalkozáshoz két-millió tőkével. Erdélyi úton ügyvédnél, Már-cius 6-utca (Szentegyház-utca) 17, irodai órákban. 359

JÓLFOZÓ bejáró mindenest felvételik. Cseke cukrászda, Horea-ut 4. 356

MINDENEST jó fizetéssel keres Farkas, Einstejn-utca (Tejki Mihály-utca) 10. 377

HASZNALT kerékpár eladó. Móccok-utja 73. 378

SZAKKÉPZETT masszírozó nőt keresek. Cim Deák Ferenc-utca 5. 372

ERETTSZEGIZETT leány öt nyelv tudásá-val megféle ő állást keres. „Irodai gyakor-lattal” jellegre cimeket a kiadóba kérek. 419

MUNKÁSNOKEK, vasszakmában dolgozó-kat, felveszek. Pata-utca 151. 387

DELUTANRA keresek két gyermekemhez megbízható nő. Május-utca 11. 391

DELELŐTTI 1-2 órai irodai és küjő adminisztrációs munkára tisztviselőnőt ke-resünk. Ajánlatok „Működőkereset” jellegre a kiadóba kérek. 393

VARROLEANYT angol munkára azonnali felveszek, Abraham Jenő, Deák Ferenc-utca 15. 398

BEJELŐRT keres azonnali bejépegre ipar-telep, Kajántól-ut 4-8. 407

ALKALMAZÁST KERES

PERFEKT román-magyar nyelvű tudással, nagy irodai gyakorlatú bíró férfi állást vállalkoztatna. Ajánlatokat „Könyve-és isme-rek” jellegre a kiadóba. 190

DROGERIABAN vagy papírdíszletben pénz-táit vagy készpénzre sürgősen állást keres. Cim a kiadóban. 349

GAZDASSZONYNAK emenne középkorú nő perpekt román, magyar nyelvtudással. Cim a kiadóban. 330

Gazdag, változatos műsor a május 1-i munkás-sportünnepségen

KOLOZSVAR. — A május 1-i sportünnepségek 8 óra ma, szerdán reggel fél 8 órakor kezdődik, amikor az összes szakszervezet sport egyesületei tagjai sportjátékban kötelesek az OSP Fürdő-utca 27 alatti székfőre eljött megjelenni, ahonnan csoportokban indulnak a városi sporttelepre. Az OSP székfőháza gyűlekeznek Kolozsvár összes motorkerékpárosai és kerékpárosai is.

A délutáni sportünnepségek 8 órakor kezdődnek a városi sporttelepen, amelyen futószámok, kerékpárversenyek, birkózó-, ökölvívó- és tornabemutató, női kosárlabda-mérkőzés, akrobátikus motorkerékpáros mutatványok szerepelnek, mely bejépegül Ko-lozsvár A és B labdarúgóválogatottja játszik egymás ellen.

A nagyváradi munkás-sportünnepségen a Dermata, Vasas, Ady és a többi egye-sültek versengenek, kívül szerepelni fognak még Moina, az Univerzitás és Kiss György, a Vasas országos hírű futója is. A gazdag műsoru sportünnep iránt nagy az érdeklődés.

Kilenc csapat részvételével a Dermata vasárnap rendezi meg Erdélyi birkózóbajnokságait

KOLOZSVAR. — Nagy sportesemény lesz vasárnap Kolozsváron. A kolozsvári Dermata Sport Egyesület 9 csapat részvételével ren-dezi meg az Unitárius Kollégium tornater-mében Erdélyi birkózóbajnokságait. A részt-vevő egyesületek a következők: Nagyvárad-ról: Szabadság, Törökvis, CFR. Nagyvárá-ról: Mianar és NSE. Marosvásárhelyről: Dermagant, Máramaroszigetőr; Sámson, Szentmárton; Törökvis. Kolozsvárról: Der-mata.

A mérlegelések vasárnap reggel 8 órakor kezdődnek az Unitárius Kollégiumban, míg az elődöntő mérkőzések délután 10 órakor. A döntőkre az esti órákban kerül sor ugyan-csak az Unitárius Kollégium tornatermében.

SPORTHÍRADÓ

A nagyváradi Törökvis labdarúgócsapata Kolozsváron. A Victoria Kupa elmaradt mérkőzésén kívül vasárnap délután 5 óra-kor a kitűnő formában lévő Dermata labda-rúgócsapata a nagyváradi Törökvis jőképes-ségű együttese ellen játszik barátságos mérkőzést a városi sporttelepen.

SZAZHUSPERCES JATEK UTAN A DERBY COUNTY NYERTE AZ ANGOI KUPAT. Londonból jelentik: A Wembley Stadionban 100.000 néző előtt játszották le az Angoi Kupa döntőjét, melyet 120 perces játékok után 4:1 (3:1, 1:0, 0:0) arányban a Derby County nyert meg a Charlton Athletic ellen. A rendszer játékos 1:1 arányban el-jőntélenl végződött (mindkét gól 0:01 volt), majd a 2:15 perces meghosszabbítás-ban győzött a Derby County. A mérkőzés után az angol király adta át a győztes csa-patnak a serleget, míg a vesztes csapat já-rókosainak az emléktárgykat.

Az ITA labdarúgócsapatát a Bukarestben elért Venus elleni 4:0-ás és a Carran ellen elért 5:0-ás győzelme után az aradi pályá-udvaron nagy ünnepségen részesítették a csapag hível.

BETARSULNEK 6 millió lejfel jőmene-tejű üzletbe vagy bodegába. Cim a kiadóban. 360

OKLEVELES egészségügyi védőnő állást keres. Hojő-utca 8. 366

HAZASPAR, a házmeztárségben már jár-tas, házmeztári állást keres. Papp József, Kajandos-utca 51. 317

VARRONO ruhákat a legizlesebben és legjutányosabb áron készit. Radák-utca 3, II. emelet, 2. ajtó. 340

SZOPTATOS dadának ajánkozom 7 hetős gyermekkel. Pata-utca 142. 396

INGATLAN-LAKAS

MEGVASAROLOK hármey részen gyű-lemőcsőt, házhe yet és kisebb házat. Erteal-tást kérek Vasile Lupu-utca 52 (volt Ka-zinczy-utca). 22032

BUTOROZOTT szobát vagy garzon'ert keresek a közpóthban. Lelépést és ügynőköt fizetek. Cim a kiadóban. 223

HAZASTÁRLEK eladó. III. ker., Dózsa-utca 5. 224

ELADÓ 1 szoba-konyha 20 millió lej, gyű-lemőcsőket 80 millió, bevároasi 8 szobás te-lek 70 millió, 3-szor 1 szoba-konyha 26 mil-lió lej. Istók ingatlanforgalmi iroda, Deák Ferenc-utca 11. 324

3-4 SZOBAS összkomfortos beköltő-he'ő házat megvételre keresek, lehető'eg a bel-városban vagy a beváros közelében. Aján-latot „Komoly vevő” jellegre a kiadóba ké-rek. 362

ELADÓ 8 hold gyűlemőcsős. Kolozsvár, II. kerület, Nagyszopori-ut 8. szám. 370

EGYSZOBAS komfortos napos lakásomat c'cserélném nem komfortossal, lehető'eg a III-ik kerületben. Cim a kiadóban. 408

KÖLÖNFELEK

MENYASSZONYI ruhák, főtűk, koszo-ruk, fehér szőrmeképpel kőköcsőszőre. Dáhlia művirágzezon, Horea-ut 35. 14

JÓ és ócsó háziállat kapható elsejéjől kezelve. Jelentkezni lehet Pajó-utca 21. Öv, Polgár Anatól. Gr.

TELLIKARCSU magas, 20-30 körül férj-hozmenendők fényképes ajánlatát várja 48 éves nőnélk „Vezny” jellegre. 196

TRABANK Erzsébet névre szóló szeméjy-azonosítási iratot elvesztett. Megtalálóját kérem, sziveskedjen Gyöngyvirág-utca 24 szám alatti jutalom e'jében e'jüjütni. 368

HAROM liba tájaitatott, igazolt tulajdo-nosa átveheti Tordai-ut 51 alatti. 208

NYUGDÍJAS tanítónő középiskolásokat, képzősöket vizsgára előkészit. Cim a kiadó-ban. 348

HAZASSAG céljából 45 éves független asszony megismerkedne hozzáillő jobb iparossal. Cimeket „Május” jellegre a kiadóba kérek. 350

MEGISMERKEDNEK egy olyan függet-len, 40-nél nem idősebb nővel, aki hajlandó volna egy dolgozó ember szerény háztartá-sát vezetni. Kölcseyös megértés esetén há-zasság lehetséges. Cimeket „Dolgozó” jel-legre a kiadóba. 363

IPAROS fiatalember, kinek vidéken föld-birtoka van, házasság céljából megismer-kedne olyan leánnyal vagy független asz-szonnyal, aki a gazdálkodáshoz is ért és szintén vagyonnal vagy készpénzzel ren-delkezik. „Tavas” jellegre. 312

BUKARESTI megbízásokat vállalko, hi-vatalos és magánügyek pontos e'jintézésével. Cim a kiadóban. Gr

KEREM azt a höjgyet, aki a Karolna-téri Bara höjgyfodrászattól egy pár uj röj cipőt e'jvitt, május 5-ig küjde vissza, mert főben járják, ki volt és ha nem küjdi visz-sza, a rendőrséghez fordulok. 363

HAZASSAG céljából 40-50 éves ismeretséget keresi csinos, fekete asszony. Le-veleket „Bódog éjtel” jellegre a kiadóba vár. 400

ELVESZETT Kohlruss Walter névre szóló érettségi bizonyítvány és ugyanazon névre szóló akadémiai bizonyítvány. Érvénytelen. Kohlruss Walter Beszterce, Brajanu-utca 34. 409

ELTUNT március 21-én Moldován Gergely (Bubu) 6 éves kisfiám. Aki tud rója, érte-sitse édesapját, Árpád-ut 50 alatti. 411

NAGYON kérem azokat az urakat, akik hírt hoztak Szakács Józseftől Kulcsár Eva névre, sziveskedjenek címüket leírni Árpád-ut 35 alatti Darózelekhoz, vagy Árpád-ut 39 alatti Kujcsárékhöz. 399

HALOSZOBABERENDEZÉS, székek, Schöbör-fotel, konyhabutor ócsón eladó. Postaker-t-utca 14. Gr

ELADÓ téglák, ablakok és cemen'cseré-ő. Horea-ut 5, ajtó 6. Gr

MEGVÉTELRE keresem Déalfy: Igazság-ügy ireszkönyv több példányát. Iovás könyvkerekedős, Március 6-utca 3 (volt Szentegyház-utca). Gr